

Sektor for samfunnsutvikling

Vår ref.: 2004/3532 - 4922/2016 Saksbehandler: Tom Løvlien
Arkiv: S05 Dato: 12.05.2016

Saksframlegg

Vilkårsrevisjon av konsesjon til regulering av Savalen, Unndalen (Fundinmagasinet) mv. og delvis overføring av Glomma til Rendalen i Hedmark

Saknr.	Utvalg	Møtedato
16/56	Formannskapet	01.06.2016
16/49	Kommunestyret	15.06.2016

Vedlegg som følger saksframlegget:

Vedlegg

- 1 Brev fra NVE 1.4.2016 vedrørende revisjon av konsesjonsvilkår - utfyllende beskrivelse av innsendte krav
- 2 Tillatelse til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) mv. (ved kgl.res 26.8.1966)
- 3 Manøvreringsreglement for regulering av Savalen, Unndalen (Fundinmagasinet) mv. og for delvis overføring av Glomma til Rendalen, Hedmark (ved kgl.res. 24.4.2015)
- 4 Høringsuttalelser fra Åmot kommune - konsesjon for økt overføring fra Glomma ved Høyegga til Rena elv (15.5.2013)
- 5 Utdrag fra rapporten "Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022"
- 6 FOR-2006-12-15-1446 Forskrift om ramme av vannforvaltningen (Vannforskriften)

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Kommunestyret vedtar at kommunen fremmer krav om vilkårsrevisjon av «Tillatelse til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) mv.» med følgende krav:
 - Øke minstevannføringen over Høyegga om vinteren
 - Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga
 - Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse
 - Endring i vannføring må ikke skje fortere enn 10 cm pr time
 - Sørge for at nedvandringmulighet ved kraftverk blir mulig over segmentluka, for å fremme naturlig vandringsvillighet for fisk
 - Det tas videre forbehold om at ytterligere krav kan dukke opp underveis i selve vilkårsrevisjonen

2. Kommunestyret vedtar at kommunen ønsker å samordne seg med de andre kommunene som krever revisjon i den videre revisjonsprosessen.

Behandling Formannskapet - 01.06.2016:

Rådmannens forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

Innstilling Formannskapet - 01.06.2016:

1. Kommunestyret vedtar at kommunen fremmer krav om vilkårsrevisjon av «Tillatelse til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) mv.» med følgende krav:

- Øke minstevannføringen over Høyegga om vinteren
- Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga
- Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse
- Endring i vannføring må ikke skje fortere enn 10 cm pr time
- Sørge for at nedvandringsmulighet ved kraftverk blir mulig over segmentluka, for å fremme naturlig vandringsvillighet for fisk
- Det tas videre forbehold om at ytterligere krav kan dukke opp underveis i selve vilkårsrevisjonen

2. Kommunestyret vedtar at kommunen ønsker å samordne seg med de andre kommunene som krever revisjon i den videre revisjonsprosessen.

Behandling Kommunestyret - 15.06.2016:

Formannskapets forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak Kommunestyret - 15.06.2016:

1. Kommunestyret vedtar at kommunen fremmer krav om vilkårsrevisjon av «Tillatelse til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) mv.» med følgende krav:

- Øke minstevannføringen over Høyegga om vinteren
- Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga
- Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse
- Endring i vannføring må ikke skje fortere enn 10 cm pr time
- Sørge for at nedvandringsmulighet ved kraftverk blir mulig over segmentluka, for å fremme naturlig vandringsvillighet for fisk
- Det tas videre forbehold om at ytterligere krav kan dukke opp underveis i selve vilkårsrevisjonen

2. Kommunestyret vedtar at kommunen ønsker å samordne seg med de andre kommunene som krever revisjon i den videre revisjonsprosessen.

Bakgrunn

Tillatelse til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) m.v. ble meddelt ved kongelig resolusjon 26. august 1966.

I 2015 ble det gitt konsesjon for økt overføring fra Glomma v/Høyegga til Rena med inntil 5 m³/s, fra tidligere 55 m³/s til 60 m³/s i perioder med stor vannføring i Glomma. Samtidig ble minstevannføringsbestemmelsen i Glomma endret ved at bestemmelsen knyttes til summen av uregulert tilsig fra Atnafeltet (Atna ved Fossum bru) og forbi slipp over dammen ved Høyegga. Det ble i forbindelse med den nye konsesjonen utarbeidet nytt manøvreringsreglement som er vedlagt saksframlegget.

I henhold til vassdragslovgivningen så kom det inn i konsesjoner som ble gitt i 1959 og senere et vilkår om at konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Siden den aktuelle konsesjonen ble gitt i 1966 så kan det kreves revisjon av konsesjonsvilkårene i 2016.

NVE har i brev datert 1.4.2016 bedt alle kommuner som er geografisk berørt av nedslagsfeltet til konsesjonen om en kort redegjørelse om kommunen ønsker å fremme revisjonskrav og hvorvidt kommunene ønsker å koordinere seg. NVE har tidligere mottatt melding fra følgende kommuner som fremmer krav om vilkårsrevisjon: Alvdal, Folldal, Stor-Elvdal og Tynset som alle ønsker å samordne seg i den videre revisjonsprosessen. I tillegg har Rendalen kommune tidligere fremmet revisjonskrav mens Oppdal kommune ikke ønsker å fremme krav. NVE gjør oppmerksom på at det ikke er nødvendig med en omfattende kravliste og at det er opp til den enkelte kommune om den samordner seg med andre berørte kommuner eller vil fremme separate krav. Kravene vil i første omgang bidra til at NVE kan ta stilling til om revisjonssak skal åpnes, og eventuelt gi regulanten et grunnlag for å kunne skrive et godt revisjonsdokument. Kommunene får uansett mulighet til å utdype og komme med uttalelser ved senere høring av et eventuelt revisjonsdokument. NVE ber om at informasjonen oversendes så raskt som mulig, og senest innen 15.6.2016 (utsatt frist for Åmot til 20.6.2016 pga. behandling i kommunestyret).

Vurderinger

Hovedformålet med en vilkårsrevisjon er å bedre miljøforholdene i de regulerede vassdragene ved å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader og ulemper som har oppstått som følge av reguleringen. Det vil si at overføringene i og reguleringsgrensene for konsesjonen ikke er gjenstand for revisjon.

I en revisjonssak kan det blant annet være naturlig å stille krav om tiltak for å avbøte skader og ulemper knyttet til:

- magasinfylling og – tapping
- vannføring (og vannføringsvariasjon)
- vanntemperatur og vannkvalitet (valg av kilder for vannslipp gjennom året)
- hyppige endringer i vannstand og vannføring
- vandringshindringer for fisk (både opp- og nedvandring)
- naturmiljøet i og langs vassdraget (fisk, fugl, biologisk mangfold, friluftsliv, landskap mv.)
- andre forhold som følger av utbyggingen, for eksempel veier, ferdsel, merking, kulturminner etc.

I 2013 publiserte NVE og Miljødirektoratet (MD) rapporten «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022» som var et resultat av et prosjekt som ble gjennomført på oppdrag av Olje og energidepartementet (OED) og MD. I prosjektet ble det gjort en nasjonal gjennomgang av 395 vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Basert på gitte forutsetninger og utviklet metodikk i prosjektet, foreslår direktoratene 103 prioriterte vassdrag og 50 av disse gis høy prioritet ved revisjon. Når det gjelder overføringen fra Glomma til Rendalen så er den klassifisert blant de 50 vassdragene som gis høy prioritet ved revisjon. At et vassdrag foreslås prioritert betyr at det er aktuelt å pålegge produksjonsbegrensende tiltak som minstevannføring og magasinrestriksjoner. Det er først under revisjon av enkeltsaker at slike tiltak blir konkretisert.

Gjennomgangen som er gjort av vassdragene omfatter følgende 4 trinn:

1. Vurdering av miljøverdi og påvirkning
2. Mulighet for miljøforbedringer og aktuelle tiltak
3. Produksjonsberegninger (anslått krafttap som følge av miljøforbedrende tiltak)
4. Samlet vurdering og prioritering

Andre forhold som har vært vurdert og som resultatene er relatert til er potensial for opprusting og utvidelse, potensial for ny kraftproduksjon, forsyningssikkerhet, flomforhold og effekter av klimaendringer.

Resultatene for overføring av Glomma til Rena hentet fra rapporten kan ses på tabellform på side 3 i vedlegget «Utdrag fra rapporten Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022». Det fremgår av tabellen at revisjonsobjektet «Overføring av Glomma til Rena» er vurdert å ha prioritet 1.1 noe som tilsier høyeste prioritet ved revisjon. Det vil si at det er et vassdrag med stort potensial for forbedring av viktige miljøverdier og med antatt lite eller moderat krafttap i forhold til forventet miljøgevinst. Videre så ble det nevnt at det var O/U-søknad inne om økt overføring av vann fra Glomma til Rena med økning fra 55 til 60 m³/s, samtidig som det ble søkt om endringer i minstevannføringsregimet. Hvordan dette eventuelt ville påvirke resultatene som fremkommer i rapporten er ikke kommentert.

EUs vanndirektiv krever at det settes miljømål for vannforekomstene i Norge og at det settes inn forbedringstiltak der miljøtilstanden ikke er god nok. Vannkraftutbygginger er en vesentlig påvirkningsfaktor i norske vannforekomster. De første vannforvaltningsplanene som Norge er formelt forpliktet til å gjennomføre i henhold til vanndirektivet ble vedtatt i 2015, noe som innebærer at Norge må nå de aktuelle miljømålene innen 2021. Glomma og Renaelva hører inn under vannregion Glomma og arbeidet koordineres av vannregionmyndigheten som er Østfold fylkeskommune. Når det gjelder Glomma så er den på strekningen fra Høyegga til Rena klassifisert til å være en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF). Renaelva er på strekningen fra utløpet fra Rendalen kraftverk til Rena er også klassifisert til å være en SMVF.

Vannforskriften gjennomfører EUs vanndirektiv i norsk rett. Miljømålet for SMVF omtales i vannforskriften § 5 første ledd som sier følgende: «*Tilstanden i kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster skal beskyttes mot forringelse og forbedres med sikte på at vannforekomstene skal ha minst godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand, i samsvar med klassifiseringen i vedlegg V og miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII.*»

Ved behandling av søknaden om økt overføring som det ble gitt konsesjon for i 2015 hadde Åmot kommunes høringsuttalelse følgende synspunkter og merknader til konsesjonssøknaden og hvilke vilkår som NVE burde kreve av konsesjonssøker:

- Øke minstevannføringen ved Høyegga i Glomma om vinteren
- Minstevannføringen ved Høyegga i Glomma fastsettes til 45 m³/s

- Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga
- Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse
- Endring i vannføring må ikke skje fortere enn 10 cm pr time
- Utrede de landbruksmessige konsekvenser bedre enn det som er gjort i søknad
- Utrede konsekvenser for flora og fauna bedre enn det som er gjort i søknad
- Undersøke og dokumentere funksjonalitet på eksisterende fisketrapper og sørge for at nedvandringmulighet ved kraftverk blir mulig over segmentluka, dette for å fremme naturlig vandringsevillighet
- Undersøke og dokumentere bitevillighet ved vannstandsending

I NVEs innstilling av 26.9.2014 for konsesjon for økt overføring fra Glomma v/Høyegga til Rena ble det av Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) kommentert flere steder at mange av de vilkår som er satt fra høringsinstansene er det naturlig å ta opp igjen når konsesjonen skal revideres. Tidspunktet for når konsesjonen kan kreves revidert er altså nå i 2016.

Vilkår som ble nevnt fra høringsinstansene som GLB mente det i stedet var naturlig å ta opp når konsesjonen skal revideres er:

- Forhold som gjelder eksisterende konsesjoner og som ligger utenfor de to omsøkte alternativene
- Økte minstevannføringer over Høyegga (utover det som omsøkes) og i Søndre Rena
- Økt vintervannføring med 1-2 m³/s i Glomma

Lund & Co som er sekretariatet for Landssamanslutninga av vasskraftkommuner (LVK) anbefaler Åmot kommune å kreve revisjon for å ikke miste innflytelse på prosessen.

Utgiftsdekning ved revisjon

Kostnaden forbundet med revisjonen skal i henhold til lovverket dekkes av konsesjonæren etter at revisjon er åpnet.

Konklusjon

Det er fra flere sider lagt frem argumenter for at det bør kreves en vilkårsrevisjon for tillatelsen til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) mv.

Med bakgrunn i dette tilrår rådmannen at kommunestyret vedtar at kommunen krever revisjon av «Tillatelse til delvis overføring av Glomma til Rendalen og til regulering av Savalen og Unndalen (Fundinmagasinet) mv.» med følgende krav:

- Øke minstevannføringen over Høyegga om vinteren
- Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga
- Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse
- Endring i vannføring må ikke skje raskere enn 10 cm pr time
- Sørge for at nedvandringmulighet ved kraftverk blir mulig over segmentluka, for å fremme naturlig vandringsevillighet for fisk
- Det tas videre forbehold om at ytterligere krav kan dukke opp underveis i selve vilkårsrevisjonen

Rådmannen tilrår videre at kommunestyret vedtar at kommunen ønsker å samordne seg med de øvrige kommunene som krever revisjon i den videre revisjonsprosessen.